

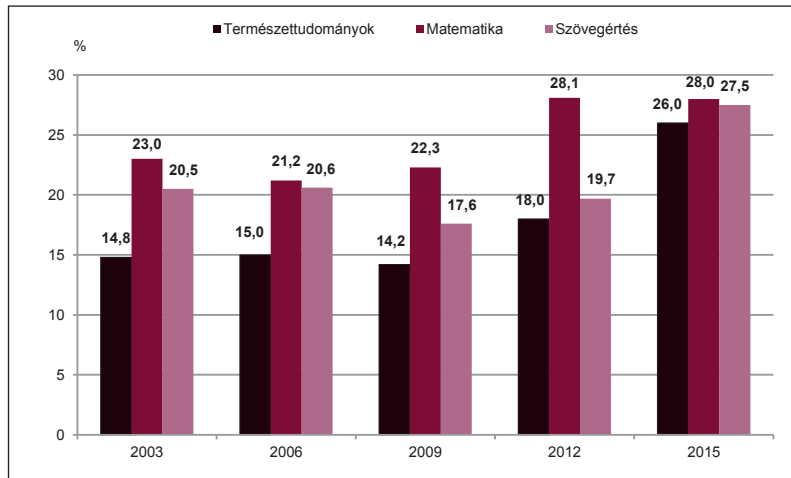
K.4.2. A PISA-felmérésen alulteljesítők aránya

A PISA-felmérés háromévente három területen (matematika, természettudományok, szövegértés) méri az oktatás minőségét, elsősorban a munkaerőpiaci és a továbbtanulási alkalmasságra koncentrálva. Az eredményeket az OECD pontszámként jeleníti meg országonkénti bontásban, illetve az átlagos érték mellett azt a statisztikát is közli, hogy mekkora volt a gyengén és a jól teljesítő diákok aránya (azaz az oktatási rendszerben megjelenő egyenlőtlenségekről is információt ad). A három területet az OECD külön kezeli, az eredményeket külön jeleníti meg, mivel azok eltérő kompetenciákat mérnek. A pontszám javulása jelzi a tanulói kompetenciák javulását.

A PISA-eredmények indikátorként való használata kapcsán felmerül az a probléma, hogy a teszt az oktatási rendszer teljesítményét (és így az oktatáspolitikai beavatkozások hatását is) késséssel méri, hiszen a 15 éves korosztályt vizsgálja.

A tantervi alapú teljesítmésmérési rendszerekkel szemben (PIRLS, TIMSS) ugyanakkor a közösségi jóllét dimenziójába sokkal inkább illeszkedik a PISA-felmérés megközelítése, amely az iskolában tanult gyakorlati alkalmazására helyezi a hangsúlyt. A PISA jelentőségét az is alátámasztja, hogy a rossz eredmények több országban is „PISA-sokkot” okoztak, komoly változtatásokat eredményezve az oktatási rendszerben.

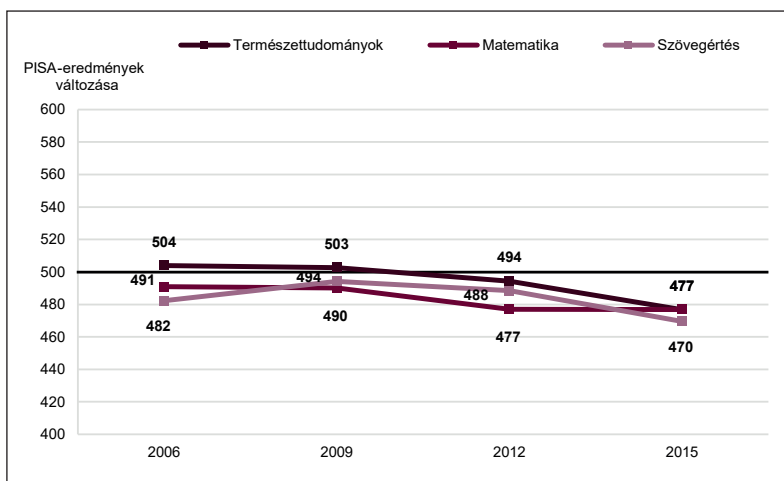
Magyarország eredményei a 2009-es felmérés óta romlottak: az akkori, OECD-átlag körüli eredmények mostanra nagymértékben csökkentek, és szignifikánsan alacsonyabban állnak a nemzetközi átlagnál. A romló átlagértéknél még

Forrás: OECD

komolyabb problémát jelez az alulteljesítők aránya: azoknak a diákoknak az aránya, akik a 2. szint alatt teljesítettek, matematikából már az előző, 2012-es felmérésben is nőtt, a másik két kompetencterületen pedig 2015-re következett be hasonló mértékű visszaesés. A mindhárom kompetencterületen alulteljesítő diákok aránya 13% az OECD-ben, ehhez képest a hazai 18,5% szignifikánsan rosszabb eredménynek számít (a legjobban teljesítő országokban 5–10% közötti ez az arány). Ezzel párhuzamosan a legjobban teljesítők aránya is csökkent.

Az elektronikus kitöltés bevezetése ekkora mértékű romlást önmagában nem eredményezhet, és a részt vevő diákok szocioökonómiai háttere sem változott jelentősen. Az eredmények romlásának hátterében így nagy valószínűséggel az iskolák működésének minőségével kapcsolatos problémák állhatnak. Nem határozható meg egyértelműen, hogy a közoktatás 2010 utáni centralizációja mennyiben és milyen irányban befolyásolhatta az oktatás minőségét. A 2015. évi PISA-felmérés eredményeit összefoglaló OECD-kiadvány¹ egyik vizsgálata szerint „a diákok magasabb természettudományos pontszámot érnek el azokban az oktatási rendszerekben, ahol az iskolaigazgatók nagyobb autonómiát gyakorolnak az erőforrások, a tananyag és az iskola működésének más elemei fölött”.

Forrás: OECD

¹ OECD (2016): PISA 2015 Results in Focus.